

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Ա. ԱՂԵՐԵՐԵՆ

ՀԱԻԼԱԲԱՐՅՈՅ ՄՏԱԻՈՐ ԿԵԱՆԻԸ

Ոչուղների և ժողովրդական երգեր, երեսանց երգեր և
խաղեր, ծաղր և հանաք, սղջուն և շնորհաբերութիւնք, փո-
ղոցէ փողոց շրջող կլնտօների բացականչութիւններ, երգումն
հանելուկներ, ստանաւորով առածներ և ասացուածներ, աւե-
լոյդ անուներ:

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

Տպարան Կ. Մարտիրոսիանցի. || Типография К. Мартиросянца.

Орбеляновская ул., д. № 1-2.

1901.

398
Q-43

2010

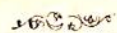
1

352
Ա 55
44

Ե. ԱՂԱՐԱՐԵԱՆ

ՀԱՒԼԱԲԱՐՑՈՅ ՄՏԱԻՈՐ ԿԵԱՆԻԸ

Յշուղների և ժողովրդական երգեր, երեսանց երգեր և
խաղեր. ծաղր և հանաք. ողջուն և շնորհաւորութիւնք. փո-
ղոցէ փողոց շրջող կլնատների բացականչութիւններ. երգումն
հանելուկներ, ստանաւորով առածներ և ասացուածներ, աւե-
լորդ անուաններ:

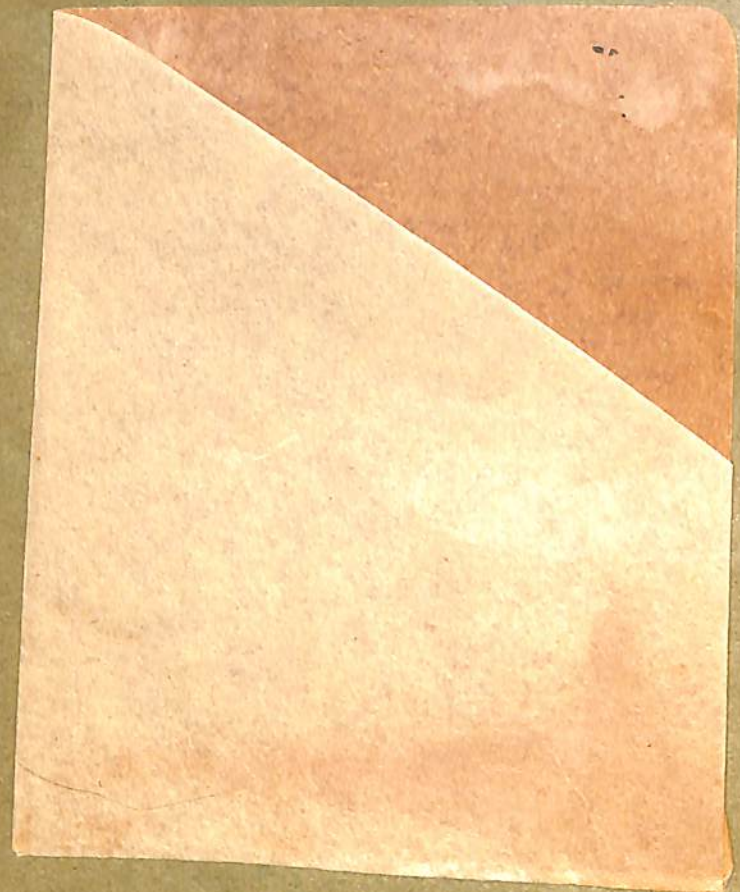

5005

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

Տպարան Կ. Մարտիրոսեանցի. || Типография К. Мартиросянца.
Орбеляновская ул., д. № 1-2.

1901.

111

Дозволено цензурою, г. Тифлисъ, 6-го марта 1901 г.

30172-4-h.

2002

(4741 / 41)

13210-58

q

ՅՈՂՈՎՐԳԱԿԱՆ ԵՒ ԱՇՈՒՂՆԵՐԻ
ԵՐԿԵՐ

Եղբրտանք, արէք մի բան եմ ձեզանից
Հարցնում.

Աշխարքիս սէրն ու պատիւն ո՛ր գնաց.
Ման ենք դալիս մէկգմէկու բամբասելով,
Քաղցր սալամն ու բարի լուսը ո՛ր գնաց:

Պարտքն է տալով, մեղքն է լալով.
Մէկգմէկու մօտ գնալ-դալ չունենք ամիս ու
Սանամեր ու կնքաւոր ճողալով.
Կանաչ մեռանի պատիւն ո՛ր գնաց:

Ստտանի ճամփի ենք, ժամից ենք փախած,
Վարցիլի դուռնա, փակ, մեղքին բացած,

Բէչարա Սարգիս եղիդ օրն լաց.
Գլխիդ խելքն ու աչկիդ լուսն ուր գնաց:

—

Աշխարք նորաստեղծեալ Հայկա, Հայկա,
Երկնից իջեալ լուսեղէն թագը,
Արժանաւորաց Հայկա, Հայկա:
Ծաղկունք բաց էլաւ Արարատն.

Թագաւորաց աթոռ էր Անի քաղաքն.
Չը բանեց Ղովտայ կնոջ բախտն.
Քար դառած նշանն հայ կա... հայ կա...
Լուսապայծառ իջման տեղն,
Բունիաթ ծով էր դաշտն,
Չորս բոլորքն բալասանու ծաղկով էր.
Մեռօնն էփուռ էր, անկրակով էր.
Հայոց պարծանք հայ կա... հայ կա...

Լուսաւորչուն չարչարանք տուեց Տրդատն
Հախիսիմէ, Գայանէ, աջակողմն Զողակաթն
Բէչարա Սարգիսը ծեր վախտը
Սնաչկի լուս հայ կա... հայ կա...

—

Աշխարհք բոլորովին մէկ նման
կուզան ու կերթան

Սրեզակ, լուսնեակի նման
կուզան ու կերթան:

—

Կարմիր վարդ, ծաղկեալ բուրաստան,
Սուսան, Սմբուլ, մանիշակի նման
կուզան ու կերթան:

—

Փիլիսոփա, կաթուղիկոս, մարտիրոս.
Տէրտէր, աշխարական, վարդապետ, կուսանք,
Վանք, անապատք, շատ ճգնաւորներ
կուզան ու կերթան:

—

Աշխարքս ունայն ա անցւորականի համար.
Մալ, դովլաթ, խաղինա պէտք չի մարդու
համար.

Բէչարա Սարգիսը կրգրի մէկ նամա
Չատ արգար, մեղաւոր
կուզան ու կերթան:

—

Արի սիրական մանգանք միասին.
Ես ու դուն մէ թաղում պիտինք.
Սէյր անելով գնանք Յրթաճալա.
Ես ու դուն մէ բաղում պիտինք:

Քո Հաղուստն ա մախմուր ու խարա.
 Քո խալերը եաղուծ ու անդին քար ա.
 Ծոցիդ նուները ճրագի պէս վառ ա.
 Ես ու դուն մէ օթախում պիտինք:

Մէջքիդ քամարը սաղափ ու քար ա.
 Դոջիդ եաղուծ ու ալմաս շար ա.
 Բէջարա Սարգիս դարդին արան չարա.
 Ես ու դուն մէ գերեզմանում պիտինք:

Աց առ Գիքօ,
 Հաց առ Գիքօ,
 Իրկու շահու
 Հաց առ Գիքօ

Յօմ ցօմ պուրի (վր. խմոր Հաց)
 Ար իղիդօ (վր. չը գնես)
 Լաւ լաւ սիրուն
 Հաց առ Գիքօ:

Առուտիան վաղ-վաղ ման էի գալիս
 Հանեցի ջրիցս բռնուծու դուծին.
 Առաջս ուստ էկաւ էն ջիբգիր Խունծին.
 Միքէլ-Գաբրէլը ուստ դա նրան սաղ-սաղ ուստ:

Անեկա դա անեկա.
 Գինի խմեցի ման էկա:

Սիրեկնի Հեղ էլ էրված եմ,
 Ման դալով էլ բեզրած եմ:

Ա՛յ ինչ անեմ, ինչ անեմ
 Էս դարդերը ո՛ւր տանեմ:

Հօրն ու մօրից էրված. եմ,
 Ախպօրիցը մաշւած եմ:

Գօղուծին և մատրաբաղուծին
 Մամաշօրէ շէն գենացվալէ (վր. Հեռացրու քեզ
 մատաղ)

Քաչալ Տիգրան և Ալօսիլ
 Տիճորիտ զվինօ կռան տակին (վր. գինի)
 Խօջիվանքիս քվէբգէ (վր. Խօջ. գերեզմանաքա-
 ղի վրայ)
 Կենաց են խմում:

Դաղլարն բաշընդա կանաչ խօտ օլդի (թրք.
 լերների գլխներին կանաչ խօտ եղաւ)
 Իծի պօզինան դանակի կօթ օլդի (այծի եղ-
 ջիւրից դանակի կօթ եղաւ).

Հայ մեռելինան խնգան Հոտ օլդի.
 Թուրքի սատկածինան թ. Հոտ օլդի:

Խաշը կերա խաշապան խանուժը.
Օսկրտանքը ածեցի Օհանջանց քանուժը.
Խփեցի փիս մարդու չանուժ:

Ճի... ճի... ճիանուրի դէլա,
Վարդապետի դելա
Կիկոլիկօ, զալիկօ.
Ջամթարի մովրդա ըաղիդօ (վր. ձմեռն եկաւ
բնչ անեմ)
Մամիխարշէ լօբիօ (վր. եփիր բնձ համար լօբի)
Չէն խար չէմի Սօփիօ (վր. դու ես իմ Սօփին):

Մի Ղահրաման էր ապրում.
Սիպտա էշ էր նա պահում.
Առուտները նստում էր:
Իրիզները տուն բերում:

Քուչա, քուչա ման էի զալիս դէզի ջան.
Ուզում էի կորած վառիկ դէզի ջան.
Համա էն չէր կորած վառիկ դէզի ջան.
Չիրաջի աղջիկ Վառինկէն էր դէզի ջան

Երեխանց երգեր եւ խաղեր

Սնն, ցվայ, կինտրիկօնց
Հացն ուտես վեջերկօմ
Դանակ, չանգլով սալֆէտկով:

Մնա, բանա,
Եախշի կիկօ.
Սայդան միճիրամ (վր. սրտեղից եմ բանել)

Յօրէ, բօրէ,
Համփա բօրէ,
Սանի քիմ ափարզի (լթրք. քեզ սով տարաւ):

Ալէքսանդրէ պօլկօվնիկօ.
Չէնի ցօլի բօգօր իդօ (վր, կինդ բնչպէս էր):

Աղջի անուռդ Կատինկա,
Հազիդ ունես բաթինկա,
Կէս հացը կռան տակիդ,
Չուչխէլը փէշիդ տակին:

Արի գնանք դամոժնէն.
Ուտենք սախրի մարօժնեն.
Վայ թէ գէգէն իմանա
Յէն նուժնա կ'իմանա:

Յան ասեմ,
Յամբակ ասեմ,
Քնթիդ իփեմ,
Ջանգակ ասեմ:

Բարով ուսօ, դամարջօբա (վր. բարև)
Կուդա իդեօշ, սայթկենա (ուս. ուր ես գնում.
վր. դէպի ուր)

Քնացի գոմեր ման էկա,
Նեղ կճուճում եղ գտա,
Բերան բացի դատ չըկա:

Եղի, եղի,
Չուաձեղի,
Ով որ ուտի.
Նա վէքաղի:

(Թարխունա խաղալիս).

Ես ու դուն Հնդեր,
Մի թաբախ զկէս,
Ես բերեմ դուն կեք:

— Էղիկ ու է.

— Էխլա մօվէլ (վր. Հիմա եկա):

— Էղիկ մայչիկ (ուս. տղա)

— Թէթրի փուլէբս վարչև (վր. սպիտակ փո-
ղեր եմ ջոկում):

(Քիշերով փուռը փոքրիկ գոռ է մըտ-
նում բայց փունչին փողերի չըրէակ,
չըրէկոցից վեր է թռչում):

Էս մի դարի,
Հալալ բարի,
Կաթնաբերթուկ
Աւանանուխ.
Եւնաջանգս.
Էս մի սալ:

(Չիլիկ խաղալիս):

Էրէվան ջան, Էրէվան,
Գինի խմեմ գերանամ.
Խաղող ուտեմ զօրանամ:

(Աթուրմա խաղալիս):

Կանչիլ տուեցի, կանչեցի.
Խաչի ծէրին պաչեցի:

(Չիլիկ խաղալիս):

Հալալօ.

Սամարթալօ (վր. ճշմարիտ):

(Կօճի գցելիս):

Մէկ, էրկու, տասէրկու,
Քեզ ու ասեց տասէրկու.
Գէղէն ասեց տասէրկու:

Մարշ, մարշ, գեներալ մարշ.
Բազ, դվա, տրի ափիցերի մարշ (ռուս. մէկ,
երկու, երէք):

Մայիս ա, մայիս ա.
Գալօի կնիկը գայիս ա:

Մաշինա, մաշինա.
Խիեմ սանն բաշնա (թբք. քո գլխին):

Մի խելաղա գինի խմեցի.
Չիրաջխանում գորուեցի:

Ով որ խօսի,
Խոստովանի,
Ջաղացպանի
Գլուխն ուտի:

(Զը խօսելու համար):

Պուղօ պուղօ,
Մարտիրուղօ
Իծի պուղօ:

Պրաւա, պրաւա,
Գիփ լաւա,
Չիլափլաւա:

Տիկրի, տիկօ նաղարա,
Աղջի վէկաց հաղ արա.
Խմօր կըտամ հաց արա.
Քաջալ գլուխդ բաց արա:

Տուղի, տուղի արգանօ.
Օթխի փէխէբիանօ: (վր, չորս ոտանի):

Տախտի տակին.
Հարսի պագին:

Յուրտը մըսում ա.
Կատուն փսում ա:

Փուչիկ, փուչիկ մենձացի.
Տաւրի կաշի հաստացի:

Օնի, օնի
Կապիտօնի.
Գերձիկօնի.
Նապրիսօնի

Իշիկ,
Վիշիկ:
Վինց զաւիղա. (վր. ով դուրս գնաց),
Վիղա վօն:

(Թարխուճինա խաղ սլիս):

Մաշա մաշա. կրակի մաշա.
 Խօխօրն էկաւ քեզ տամ մաշա.
 Վանքի տակը ջուր էր գնում.
 Գիժ-Գիզօլը տուն էր գնում.
 Ոտը դիբաւ անդէր քարին,
 Ինչ դուս էկաւ դախլու արին:

(Թարխուն. խաղալիս):

Մէկ, էրկու, էրանաս.
 Իրեք, չորս չորանաս.
 Հինգ, վեց վերանաս.
 Թխտը, ութը, ուր ես գնում.
 Ինը, տասը տուն եմ գնում:

Ծաղր եւ հաւնախ

Անդին գնաց Գորի.
 Ինչ դադեց արաւ իր փորին.
 Սանդրօն ասաւ վէկաց գնա կորի,
 Տուրու լուլու Անդին:

Անդին գնաց բաղը.
 Խաբարն էկաւ թաղը.
 Էջի պէս կշտացել էր,
 Արջի պէս խաղում էր:

Անդին մեռնի կտէրը.
 Աչքերը հանեն ծտերը.
 Գուռուժը նստեն շները:

Անդին ա առանց ուստա,
 Կօճի գցելիս ջալդ ջալդ փուստ գա:

Անդին գնաց Մոսկով.
 Հացը բերեց պողոսկով:

Անդին գնաց Մոսկով.
 Էկաւ փէշը լիքը օսկով:

Անդ անեմ,
 Քանդ անեմ,
 Տունդ քարուքանդ անեմ:

Աքօի Մաքօի լակոտ,
 Չոլախ Սաքօի լակոտ.
 Նստած հաւի նման ես.
 Կոտրած գաւի նման ես
 Հէրգ ու մէրգ ինչ անեն.
 Դիփ քու պապի նման ես:

Քարով,
 Դուխդ քարով,
 Էրէստ էլ մենձ պատով:

Գիգօլ, Գիգօլ,
Գլղի գլտր,
Հաւի ճակատ.
Ուրտի կլոր:

Գուն ու քու հոգին,
Գասպարն ու Գողին,
Առաջդ չոքի:
Կինճունդ բոկի:

Ըստի պուպուզ,
Ընդի պուպուզ,
Տօ շան որդի.
Քաննի պուպուզ:

Իգայ լախա,
Թախ թախա.
Ախար Մայի դէդի փոզերս տու.
Իմ հաւատը զիղենա գնալու եմ.
Ախար փոխնացու եմ բերել
Հազել մաշել ես.
Եփոր գալիս եմ շանը քիս-քիս կանեո
Իմ հաւատը զիղենա զանգատ կանեմ:

Խօյէ, Խօյէ Սայմաստը վիր զադ է,
Մեր տունը դօնադ է էկէլ զաուրմա զադ է,
Գնացի խաշօվնիկխանէն էրկու կապէկի լօբու

Մի բան բերին ծիծակա.
Կերա բերանս էրվաւ.
Կուլ տուի բողազս էրվաւ.
Գվէր գնաց փորս էրվաւ:

— Հա փիշտ կատու.
— Ջանըմ կատու չէ մարթէ,
Մանէթի լօթի է.
— Լօթու մար մեռնի
Թուղթ փարէն կրտանէ.
Սպիտակ փարէն կըթողնէ:

Պաչօմ դէլա.
Ապետնի վտօմ դելա
Նելա, նելա.
Ամանները կտորտուել ա,
Փշրտուել ա,
Քաշպօրտը կորել ա,
Փողերը պրծուել ա.
Քիր զուրնանն տասէրկու ծակի վար. (Թրք.
փողին 12 ծակ ունի)
Հարասի բիր զայդա չալար (Թրք. իւրաքան-
չիւրը մի տեսակ է ածում):

Ուրիա,
Ուրիկրիկէ.

Չոնչորիկէ,
Կուզիկրիկէ:

Անօն մեռնի ինչ կըլինի.
Փլաւի եղը քիչ չըլի:

Աճմաճուճէն մանդը կըլի.
Գլխիդ նստեմ ծանր կըլի:

Ա՛յ Թալիկն Թալիկօ.
Մուրաբի դող Թալիկօ:

Անը, բանը,
Նստեմ ձեր տանը:

Աղ անեմ,
Փլիխիլ անեմ:

Բէխերդ կեռ-կեռ:
Նէմէցու սէր կէր:

Բարով մաշես,
Տօմբաղը քաշես:

Բարի լուս

Բարիդան սուա դուշ (այլտեղից ջուրը մտիլ):

Բան չունես
Հիւանդ ես ու ջան չունես:

Խամ ես
Կոտրած ջամ ես:

Ես, դու, նա,
Սև սա-տանա:

Էդ մէկը չէլաւ.
Վէկաց դնանք Թէլաւ:

Երազդ բարի.
Կերածդ գարի:

Թուղթը գցեցինք փօշտումը.
Նստացրինք կօշկումը:

Թլախա, թլուխա.
Նաւթ լուխա:

Ինչ լիկը.
Ին բիկը,
Ինչ նախրապանը,
Ին էլ նրա կնիկը:

Խեչօն մեռաւ,
Ոտներս կերաւ.
Կէսն էլ պահեց
Ճաշին կերաւ:

Խափեցի, խափեցի.
Տաշտը փորիդ կապեցի:

Խնամի, խնամի.
Փլաւդ խանճրահամի:

Ծիպլի ծատուր.
Քօռ խէչատուր:

Կանանչի, կանանչի.
Քնթիդ խփեմ ամանչի:

Կացինը ննգաւ մեր բազր.
Լեզուդ ննգաւ տան ծակը:

Կօլօլ պատ քաշէ
Սախլի գաւակէթէ (վը. տուն շինեցէ):

Կռօ, կռօ կռմնջօ.
Տախտի տակը մրմնջօ:

Հաւարբեցի,
Տրաբախեցի,
Մէկ խփեցի,
Վեր գցեցի:

Հարիսա, Հարիսա.
Մուկը մէջը լալիսա:

Հէրիք ա, Հէրիք ա.
Հէլիքն իրանց տանն ա:

Համեցէք, Համեցէք.
Գողաուրը քամեցէք:

Յիմար անպիտան.
Վայրենի գազան:

Հուփտու.
Կուլտու:

Չոփուրը ննգաւ կարասը,
Մուկը կերաւ էրէրը:

Ուստա, ուստա.
Կատուն փորդ դուստա:

Պաս սւտող, պաս ուտող,
Մեր տէրտէրի շարուարը ուտող:

Չորբար,
Կէլէպտար,
Սաճրիմա, օ.
Ռօխչէբի,

Պսակ, պսակ.
Կնդլի պսակ:

Պապիրողի պաչկուճը:
Խփեմ քու քօռ աչկուճը:

Պաչիս ձեռիս թշերին:
Ջատկի շաբաթ գիշերին:

Սոված սաբակ (ռս. շուն).
Խօնչա տաբակ:

Սիլի, բիլի բախուշտի,
Ճախրակինան դաղուշտի (թրք. անիւններից է՝
ջալ):
Տէր ողորմեան, տէր լիշեան:

Մօլլանն դարի էշիշա (թրք. մօլլի փորը ուրչի).

Փլօլ դալսն քէշիշա (թրք. փլաւը մնալ քչիլն):

Տօ բիջօ էկէլ ես.
Չալ, շաքարը բերնէլ ես:

Փեսան, փեսա փստացնեմ.
Տախտի ծերին նստացնեմ:

Քաչալ, քաչալ, քաչքաչի.
Քաչալն ուտի շան կաշի:

Քաչալ բաշի,
Մի շահի կրտամ,
Լաւաշ քաշի:

Ասան

«Անդի»:
Օջախօբէդ Աստօճ քանգի.

«Իւան».
Աստօճ անի քո դիւան:

«Վարդան».
Ղները զլիւիդ կարդան:

« Բագրատ ».

Գագրատի մագրաթ (վր. պինդ խփեցի) :

« Խող » .
Քեզ ձեռնեց երկու օս :

« Զարա » .

Հաց ուտես դնաս քարա :

« Զարա » .

Հէնցիկ խփեմ Հագնես կարա :

« Զարա » .

Գլխիդ խփեմ քեզ չի դա ջափա :

« Մշեցի » .

Ես քեզ քշեցի :

« Զորս » .

Մուկն ուտես դնաս Հօրս :

« Հինգ » .

Ուտես մի գուդա խլինք :

« Վեց » .

Աւդալը քեզ ձեռնեց :

« Օխտը » .

Ուտես դառան կոխկը :

« Ութը » .

Ուտես լաւ թութը :

« Տասը » .

Գլուխդ ննդնի թանի սպասս :

« Գագար » .

Հաց ուտես օխտը Հագար :

« Գէղի » .

Հաւը ձու էղի :

« Թուլուխչի » .

Գլուխդ ուռչի :

« Բուլկի » .

Մէյմունի փուր կի :

« Անա » .

Քարի տակը նանա :

Նրան է կասենաս հին սմովարի տրուբա ըլի
 Նրան է կասենաս մաշուած կէս գրուանքան
 Նրան է կասենաս պաժար ննգած մուխա ըլի
 Նրան է կասենաս վաքսի դաուրմա ա կերելի
 Նրան է կասենաս շուն քաշտուող ըլի:
 Նրան է կասենաս ծիտ սպանող ըլի:
 Նրան է կասենաս փռանդի հրիշտակ ըլի:
 Նրան է կասենաս բիճա պամադոր ըլի:
 Նրան է կասենաս բաղերուժ ծիտ վախացնող ըլի
 Նրան է կասենաս հօրթի պալօ ըլի:
 Նրան է կասենաս խեղճ մարդու լուացքի բօլի
 Նրան է կասենաս մազղի դոչ ըլի:
 Նրան է կասենաս անփովանի ձի ըլի:
 Նրան է կասենաս էշի անփովան ըլի:
 Նրան է կասենաս դարաուլի փառան ըլի:
 Նրան է կասենաս էշի դուդուկ ըլի:
 Նրան է կասենաս հին աքանդազ ըլի:
 Սալբնի ծծերին կասենաս Սողանլուխի մաճնի
 թուլուխն ըլի:
 Նրա գգակին կասենաս ծիծակի քիլա ըլի:
 Նրա գգակի կիրթօկին է կասենաս Ծալախպու
 ըլի կրիշէն ըլի:

Նրա շլապին է կասենաս արճիճ հալելու ա-
 ման ըլի:
 Էդ գլխի տէրը ծովի վրայ կապիտան չըպիտի
 ըլի:
 Էդ բէխերի տէրը թուրքի կօնցօլ չըպիտի ըլի:
 Նրա մազերին է կասենաս գարբազան սրփելու
 չոթկն ըլի:
 Նրա գլխին է կասենաս դալլաքի բսկամի ըլի:
 Նրա գլխին է կասենաս փթած գողրա ըլի:
 Նրա գլխին է կասենաս աղունակի բուն ըլի:
 Նրա ճակատին է մի ջամազրոկի արգա կը
 գրուի վրէն:
 Նրա աչքերին է կասենաս փթած ձէթսխիլի ըլի:
 Նրա աչքերին է կասենաս Մուխրանսկու ճան-
 ճուրը ըլի:
 Նրա անգաճներին է կասենաս գանձանակի
 թէփշիք ըլի:
 Նրա քնթին է կասենաս խեղճ մարդու չիբուխ
 ըլի:
 Նրա քնթին է կասենաս ճանջերի պօլիցա ըլի:
 Նրա քնթին է կասենաս լեզգու թամք ըլի:
 Նրա քնթին է կասենաս պատի լամփա ըլի:
 Նրա քնթին է կասենաս գուռնաչու ծիւանա ըլի:
 Նրա բէխերին է կասենաս ծիծեռնակը կուլ ա
 տուել կուզին դուսն ա մնացել:

նրա բէխերին է կասենաս դրօշկի վօժեր ըլի:
 նրա միրուքին է կասենաս Բաբանասովի ճա-
 ւէն ըլի:
 նրա միրուքին կասենաս մաշուած աւիլ ըլի:
 նրա միրքի մազերին է էրկու ջուխտ գուլբա
 կըղուս գայ:
 նրա բերնին է կասենաս հին պաղիէստ ըլի:
 նրա բերնին է կասենաս սէ փողի զուլաբ ըլի:
 նրա բերնին է կասենաս պատուած չուստ ըլի:
 նրա բերնին է կասենաս թիխի զուլաբ ըլի:
 նրա բերնին է կասենաս նալբանդի գուլբան ըլի:
 նրա բերնին է կասենաս մաշուած լէգղու
 փուքսն ըլի:
 նրա բերնին է կասենաս ծաղկի գարշոկ ըլի,
 նրա բերնին է կասենաս սողիտի մեշոկ ըլի:
 Բերնումը լաւ ա կանարէյիէք չի պահում:
 նրա աղաքներին է կասենաս զիժ Միկիչի
 դուքնի դառսբէքն ըլի:
 նրա բերնին է կասենաս խեղճ աղջկա բրաս-
 լէտ ըլի:
 նրա ձէնին է կասենաս դազար կերած էշ ըլի:
 նրա ձէնին է կասենաս զլաւնի դեպօն ըլի:
 նրա սփաթին է կասենաս շուռտուած թա-
 փան ըլի:
 նրա ռանդին է կասենաս էրէսին ծիրան են
 քսել:

նրա շինքին է կասենաս մաշուած պաճիճ ըլի:
 նրա մատներին է կասենաս նաղաեի ջօխիք ըլի:
 նրա ոտներին է կասենաս ալիգ գցող թաթ ըլի:
 նրա չէքմէքին է կասենաս նաբիճուարի կու-
 բօ ըլի:
 նրա չէքմէքին է կասենաս քլնգի բուն ըլի:
 նրա շորերին է կասենաս ծառի վրէն ըլի հազ-
 ցրած:
 նրա շալվարին է կասենաս գելաքնուրու տօպ-
 բակ ըլի:
 նրա ման դալուն է կասենաս թւը կոտրած
 ինդաուր ըլի:
 նրա վազ տալուն է կասենաս լեղավոի շուն ըլի.
 Էդ լինչ ես դմբու կասենաս Քրիստոսի էշն ըլի:
 Էզքան զինի կըխմեն կասենաս Էփրէմվերդին
 ըլի:
 Վէկաց տօ տակի մասխարա,
 Վէկաց տօ աքա Էքա.
 Գեղնի կօպալ.
 Քրդերի խարջ մողանող.
 Էշի աքանդազ.
 Ակաալի սալդեաթ.
 Վէկաց տօ աղիտի չըխրթմա.
 Պիտի պիտի.

Վէկաց տօ սխտոր ցանող այսօրի.

Կուղիան Միխօ.

Հաշտարխանի զիծ.

Թլթլի բայղուշ.

Հին դաւեսկա.

Աքլամաքօ.

Գաջբազի ճի.

Յիսի բասիլա.

Գաբախանի Հին կաշի.

Տարհմուտի բասիլա.

Դժօխքի մաշխալա.

Պառաւ մատիա.

Նացար քիքի.

Չուլ ու փալաս.

Ողջոյն եւ շնորհատուութիւնք

Բարով վուխչում ախպէր.

Բարով ախպէրացու.

Բարով Հին տղա.

Բարով տօ ԹուԹի բայղուց.

Բարով օսկի Հարեան.

Բարաջողում բարեկամ.

— Ուզում եմ զօնաղ անի վախում եմ դաս.

— Չէ, չեմ դա.

— Գիդամ չես դա ընդուր եմ կանչում:

Բարով տօ, լաւ Հօ չես.

— Չէ.

— Աստօձ լաւ օր չըտաս:

— Օ... ո՛ւր ես չես էրևում.

— Գղակիս տակն եմ:

— Ո՛ւր ա տօ էլ չի էրևում.
Ջուր էր խմում խելաղէն ննդաւ:

— Օ... էգ ո՛ւլ (ուր) ես էլ չես էրևում.

— Օ... ուուր (լուսը) քու տեսնողին.

Բարով մաշես.

Արեգագով մաշես.

Էգ Հին ուրիշ Թաղա.

Կուբոզ բարով մաշեմ.
 Աստուած շնորհաւոր անի (դագաղ տանելիս).
 Էջ ում հմար ես տանում տօ էդ շկափը (դա-
 գաղը տանելիս):

Փողոց է փողոց քոջող կիցսօների բացական-
 չուքիւններ

Թութա, բալի, ալուչէ:

Հաւաքարը լաւը չէ:

Խորովածի բաղրիջան.

Գենդի նուժնա բարին ջան:

Տասերկուսը մի աբասի.

Ախրի, ախրի թալիշնա:

Հարիսա, Հարիսա.

Մուկը մէջը լալիս ա:

Կվասէ, կվասէ.

Բանկի կվասէ.

Լիմոն վկասէ:

Աբա... Թղան պէս հաց տարէք.

Աբա... շուշա խիար տարէք.

Տիգրան բուխկը մէ շաի.

Աբա... Գանջէն մէ շաի (Գանձակի խաղող)

Աբա... Զուլաւէրը երեք կապէկ (Զուլաւէրի
 խաղող):

Ե ր դ ու մ ց

Իմէրէլէի (իմ մեռելի) հոգին զիղենա.

Մօրեը գիղենա. (իմ արև զիղենա)

Էնթի ափը զիղենա.

Քուի էնթի ափը զիղենա.

Քեզ չունենամ թէ սուտ ասեմ:

Քու արևը զիղենա:

Հ ա ն Ե լ ու կ ն Ե ր

1) Վրէդ դենմ ձէն չը հանես.

2) Փորիդ դենմ զրդրացնեմ.

3) Տղլորս բրթոտդ

4) Լպստեմ ծակը գցեմ.

5) Յերեկն աղա, գիշերը նօքար.

6) Տար խաղ արա, բեր կախ արա.

7) Նեղ ու մութ տուն.
Սատանէն մէջը քուն:

8) Դէսը քարափ, գէնը քարափ.
Մէջը ջնջիլ և արար:

9) Էրգէն քուչա.
Մէջը փուճա:

10) Անկարիլ շապիկ.
Անմաղիլ ալիբ.
Անտաշիլ գերան:

11) Մի տուն ունիմ որ կոտորուի չի շինուի:

12) Ծեծում եմ ծիծաղում ա.
Չեմ ծեծում լաց ա ըլում:

13) Մի աղլուխ ունեմ լուանում եմ լուանում.
Յամքիլ չի ըլում:

14) Ակները վերևը.
Մանգալը ներքևը:

15) Քառսուն աղպէր են,
Մէկմէկու բերնում միգում են.
Մէկ մէկու բէդամաղ չեն անում:

16) Ուղտիցը բացը.
Ձուիցը ցածր.
Դառիշխանիցը դառը.
Մեղրիցը քաղցը:

17) Մի բօձի ունեմ.
Էրկու ծակ ունի:

18) Ասում եմ արի, արի չի գալիս.
Ասում մի գա, մի գա, գալիս ա:

19) Մի բան ունեմ ճինճար ա.
Ճինճարի տակը մէջդան ա.
Մէջդանի տակը ստաքան ա.
Ստաքանի տակը զուռնա ա.
Ջուռնի տակը մարագ ա.
Մարագի մէջ ուրագ ա:

ՈՏԱՆԱՆՔՈՎ ԱՌԱԾՆԵՐ ԵՒ ԱՍԱԳՈՒԱԾՆԵՐ

Աստօձ հալալին կըտա.
Փողն էլ գալալին կըտա:

Առջի տանողին.
Հէղի քսպողին:

Անիժ անիժ ուր ես գնում.
Անձողի ծոցն եմ գնում:

Աստօձաձին արա բազը մտի:
Սուփ խէչն արա ծակը մտի:

Ամեն Ղազար Ղաղար չի.
Ամեն տակուի գազար չի:

Բանը շինի Հայրապետը.
Ջարմէն քաշի Կարապետը:

Դուն աղա, ես աղա.
Բա մեր աղունը ո՞վ աղա:

Դունիցը փակած.
Կտրիցը փախած:

Խրատ-խրատ Թօուղին.
Թօուղը գնաց պարլին ուսին:

Ջատ կասես ալի.
Փորիդ ճրագուն կըհալվի:

Ով կըթողսի՝ բամբակա:
Ես կը թողնեմ՝ զանգակ ա:

Ջուր ու ճաւար
Բուրդա նա վար. (Թրք. ալտոնկ ինչ կա):

Վերի թաղ ու ներքի թաղ:
Բարով մնաս միջի թաղ:

Հողը Լիւօի զլիւին կենա.
Որ Լիւօն Մարտոօփ չըղառնա:

Էշակալանց էշակալ.
Բարխուդարանց քենակալ:

Աւելորդ անուններ

Աւարա կապլօ.	Բարլուս Միկօ.
Աթաշ Ղուլի.	Բօթօ
Աղ ու հաց.	Գօրգալօ.
Աչքի պուաղնիկ.	Գօնչակ
Ասեղ կուլ տուող.	Գեղնի կօպալ.
Ափօ.	Գիժլար.
Ակմակակ.	Գիժ միխակ.
Ակօն.	Գենացվալօ:

Ապուխտ.	Գօղղի.
Աթլի-բիթլի.	Գշերվա շինած.
Ալիբ ուտող.	Գարչիցա.
Բօղիան.	Գիժօ.
Բլուկուն	Գէլի քուփթա.
Բաղի կծած.	Գօմփօ.
Բօխկ.	Գօնցխօ.
Բաղի.	Գամծվարօ.
Բիժի-բիժի.	Գօխտուր.
Բիժուկ.	Գիւ-ակօփ.
Բակլանօ.	Գրնգո-Սօլօման
Բաղշի-Բաբալէ.	Գօնդլի.
Բիժա եղօ.	Գաղօ
Գուբինա-Սօլօման.	Փանդոտ.
Գէղալ-Եագոր.	Փառունի.
Գեղալ.	Լօխօշ.
Գաղլար.	Լբլբան.
Գողղղան.	Լմփօշ.
Գիլէբ.	Լախանկա.
Եաղլու ուտող.	Լպստած.
Զատման.	Լէմօ.
Զուլիթ.	Լածիրակ.
Զէթօ.	Լաւօ.
Զառնի.	Խալմախուլի.
Էլիբօ.	Խուղա.

Էշակ-Կօլա.	Խոզ.
Թրքան.	Խաչագող.
Թիլիկօ.	Խլուշկի.
Թօխլի.	ԽԼօ.
Թօթօշ.	Խնդօ.
Թէթրօ.	Ծռուծուն.
Թուլուխչի.	Ծառուկ.
Թութան.	Ծիտիկ.
Թլախա.	Ծէկօ.
Ծօպնի.	Ծակօ.
Ծովի աքլար.	Կուծուրակ.
Կօպալ.	Կալալ.
Կուլի կօմբալ.	Կարկտնած.
Կիրկիտ.	Կարպուշ.
Կատուի կծած.	Կռօ.
Կունձօ.	Կուրկա.
Կուզիան	Կիպսօ.
Կիպսօ.	Կլէկած.
Կարօտ.	Կլրիմ.
Կուտօ.	Կօնտի Մինաս.
Կուճօ.	Կուա.
Կովլի.	Կուրտի.
Կէկէլօ.	Կինտօ Տիգրան.
Հում.	Հարայ.
Հացի գել.	Չալաթ լամագօ.

Չէթ.	Ղաշտի.
Ղիդիլ.	Ղէբրօ.
Ղալբ.	Ղալդի.
Ղբաչօ.	Ճիանօ.
Ճուլի.	Ճանջուտող.
Ճլէրք.	Ճիրամօ.
Ճաճի-ճուճի.	Ճիղօ.
Ճվճվան.	Մէրցխալօ.
Մկան ջիղար.	Մնթ կուլտուող.
Մկան թագաւոր.	Մութու.
Մանչ.	Մուկիկ.
Մէլգան խէչօ.	Մզղղի.
Մզղօ.	Մամիս իմեղօ.
Մուկի.	Մատը կտրած.
Մէխկօ.	Մօփսի.
Մատուխօ.	Մախօրկա.
Մազման Սաքօ.	Մամչի Սօլօման.
Նախաշ.	Նախսկօ
Նաբիլ.	Չաբօ.
Չիլու.	Չոպկա.
Չիթալի.	Չոպկա չաման.
Չաչիկօ.	Չիբուխ.
Չօլա.	Չխա:
Չեմչեմ.	Չունես.
Չաղկալ.	Չակիրուլօ.

Պաղօշ.
 Պէպկա.
 Պաճիկ.
 Պիղիկ.
 Պիչօնկի.
 Պիր-ճաքար.
 Պիլի.
 Ջաղի.
 Ջաչուլի.
 Սփաթ.
 Սրատի.
 Սփիլէլօ.
 Սիփան.
 Սիսիխօ.
 Սօկօ-ձիա.
 Սպիչկա.
 Վէրմալօ.
 Վէիւի.
 Տուշիկ.
 Տլատ.
 Տօտօ.
 Տրաբախ.
 Բիղիան.
 Յացօ.
 Յուցուկ.

Պաճիճ.
 Պաթուն.
 Պիտիպիտի.
 Պիճան.
 Պիկօնպէ.
 Պաճօ-բալաբան.
 Պաճօ.
 Ջանջաֆիլ.
 Ջաչուլի.
 Սրքի.
 Սառած.
 Սիբէխ.
 Սիպտակ.
 Սապուն-ուտող.
 Սև-Աւետիկ.
 Վէքի.
 Վռօ.
 Տիբիշ.
 Տգօ.
 Տիտի.
 Տուշօ.
 Տիկալ.
 Յիգան.
 Յեխ.
 Փիճեխ.

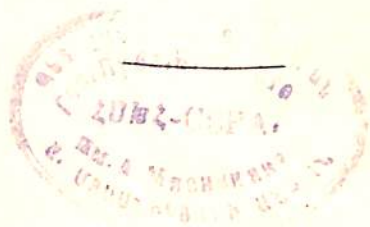
Փալաս.
 Փռնչի.
 Քօռի.
 Քէսիբ.
 Քնթօ.
 Քօթօ.
 Քափուր.
 Օխերօ.
 Յշտաղուլի.
 Յխրօտօտօ:

Փքած.
 Փօթիւն.
 Քմլօ.
 Քօխվա.
 Քացօ.
 Քօթօ.
 Քարափ-քանդող.
 Օչիլ-ուտող.
 Օղուղ Դաթիկօ.

Վ Ե Ր Ջ

Բ Ա Յ Ա Տ Ի Ր Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ի

- 1) (Գերեզմանաքար).
- 2) (Արղան).
- 3) (Գուլպա).
- 4) (Ասեղ թել).
- 5) (Անկողին).
- 6) (Չունգուր).
- 7) (Հրացան).
- 8) (Ընկուղ).
- 9) (Հրացան).
- 10) (Փշատ).
- 11) (Չու).
- 12) (Հոլ).
- 13) (Լեզու).
- 14) (Բօրան).
- 15) (Օրթաճալի ջրաղացի անիւ).
- 16) (Ընկուղ).
- 17) (Քիթ).
- 18) (Ձրթունք).
- 19) (Գլուխ, ճակատ, աչք, քիթ, բերան, ա-
տամներ)

ԳԻՆՆ Է 20 Կ.

2013

2013

« Ազգային գրադարան »

